

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัย “การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของโครงการปฏิรูปสื่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้ให้งบประมาณวิจัย “โครงการปฏิรูประบบสื่อ” แก่ ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ เมื่อปี พ.ศ. 2547 การประเมินผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ คือ นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน และการสัมภาษณ์บุคคล (Interview) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การปฏิรูปสื่อในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ผลการศึกษาพบว่า งานวิจัยของ ดร.สมเกียรติ ก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางตรงที่สำคัญ 2 เรื่อง คือ การเกิดสถานีโทรทัศน์สาธารณะ หรือ Thai PBS และการมี พรบ. องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย และได้ทำให้องค์กรดังกล่าวสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ มีกรรมการกำกับอิสระ มีความคล่องตัวทางงบประมาณ มีเนื้อหารายการที่หลากหลาย มีคุณภาพ เป็นสื่อสาธารณะที่ประชาชนเข้าถึงง่ายและมีส่วนร่วม ปลอดจากการแทรกแซงจากการเมืองและทุนธุรกิจ นอกจากนี้ งานวิจัยดังกล่าวยังเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างผลลัพธ์ในอีกหลายเรื่อง เช่น การจัด Rating รายการโทรทัศน์ การกำหนดจุดแบ่งช่วงเวลาในการนำเสนอเนื้อหาทางโทรทัศน์ และการสร้างความเข้มแข็งในการตรวจสอบสื่อภาคประชาชนอีกด้วย

สำหรับผลกระทบของโครงการวิจัยดังกล่าว พบว่า มีผลกระทบในทางบวกหลายประการ เช่น ทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการบริโภคสื่อที่หลากหลาย ปลอดจากการเซ็นเซอร์หรือการควบคุมจากรัฐและการแทรกแซงจากทุนธุรกิจ เกิดสังคมข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางและมีคุณภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามด้วยบริบทความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมา ทำให้บทบาทของสื่อในด้านความเป็นกลางและการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมค่อนข้างมาก

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะให้สำนักงานมีการพิจารณาคัดเลือกหัวข้อวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เลือกบุคคลที่เป็นผู้วิจัยที่มีคุณสมบัติผสมผสานระหว่างนักวิชาการและนักปฏิบัติ และใช้การสนับสนุนงบประมาณการวิจัย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรต่างๆ และมีประเภทของขนาดทุนในการวิจัยให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์แต่ละด้านด้วย

ABSTRACT
Final Report
“Outcome and Impact Assessment of Media Reform Project”

The goal of this research is to provide outcomes and impacts enriched by the research project on media reform by Somkiat Tankijvanich, Ph. D., and his associates undertaken between 2003-2004 under the support of Thailand Research Fund.

The assessment had been carried out through various studies including focus group meeting with representatives from academia, media, NGOs, and civic sector, in-depth interview with individuals who took part in media reform movement in the past five years.

The findings strongly confirmed that the research project done by Somkiat Tangkijvanich has resulted the government to establish Thai Public Broadcasting Service television station in 2008 and the promulgating the Public Broadcasting Service Organisation of Thailand Act, B.E. 2550. The founding of Thai PBS station enables TV operation to serve public interest, bring about independent committee to supervise TV programmes. Today, Thai PBS is well recognized for its operation budget freedom, clean and qualified programmes with sound variety. Audience have good access to co-manage programmes through public participatory principle. Thai PBS is also free from the interference of politic and media business capitalism.

Other outcomes are also included in this assessment, for instances, programme rating and watershed classification in television broadcast, as well as strengthening civic sector to monitor media regularly.

On the other hand, some positive impacts from the research project are also found. Due to the reform, people have more choices to spend their time consuming mass media with more variety of programmes without censorship and interference or free from state control and commercial intervention. Quality and non-partisan of information society is embraced with better recognition. However due to context based on political conflict of Thai society for the past several years, mass media had been under strong criticism for their performance which failed to address on neutrality and reconciliation.

The research team recommend TRF to encourage research project which are better supporting public interest. Research team should be selected from academia and professional or experienced persons with sound qualification and integrated manner. Budget of sound amount should be allocated to strengthen various organizations and serve respective objectives and goal of the project.